

Pilar 3 - 2023

Innhold

1. Innledning	3
2. Regulatorisk kapitaldekning.....	3
3. Risikostyring (EU OVA).....	5
4. Likviditetsrisiko (EU LIQA)	7
5. Kreditrisiko (EU CRA).....	8
6. Markedsrisiko (EU MRA)	10
7. Operasjonell risiko (EU ORA).....	10
8. Godtgjørelsesordninger (EU REMA)	11
9. Vedlegg	12

1. Innledning

Dette dokumentet gir en beskrivelse av risiko og kapitalstyring i SpareBank1 Hallingdal Valdres i henhold til CCR/CRD IV forskriftens krav om offentliggjøring av finansiell informasjon. Banken rapporterer ihht EU-regelverk som mindre og ikke-komplekst foretak uten børsnoterte verdipapirer (EK-bevis).

SpareBank1 Hallingdal Valdres vektlegger dialog med ulike interessegrupper der åpenhet, forutsigbarhet og transparens er sentralt.

Formålet med dokumentet er å presentere finansiell informasjon som bidrar til at markedsaktørene for et mer utvidet grunnlag til å vurdere:

- Bankens risikonivå
- Etablert styring og kontroll av de ulike risikoartene
- Soliditet og kapitalbehovsvurderinger

I tillegg skal informasjonen bidra til å gjøre sammenligninger i markedet enklere.

Som hovedregel oppdateres dokumentet årlig, men dersom det skjer vesentlige endringer med betydning for vurdering av konsernets finansielle stilling, vil dokumentet oppdateres med ny informasjon. Periodisk informasjon om kapitaldekningen og minimumskrav til ansvarlig kapital er tilgjengelig i SpareBank1 Hallingdal Valdres sine kvartalsrapporter.

Utover den informasjon som er tilgjengelig i dette dokumentet, vises det til konsernets hjemmesider www.s1.no under fanene: Om oss/Investor/finansiell informasjon og tema kapitaldekning.

2. Regulatorisk kapitaldekning

Kapitaldekningsregelverket bygger på en standard for kapitaldekningsberegninger hvor formålet er å styrke stabiliteten i det finansielle systemet gjennom:

- Mer risikosensitivt kapitalkrav
- Bedre risikostyring og kontroll
- Tettere tilsyn
- Mer informasjon til markedet

Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

Pilar 1: Minimumskrav til ansvarlig kapital

Pilar 2: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Pilar 3: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

Pilar 1 - Minimumskrav til ansvarlig kapital

Kapitalkravsreglene under Pilar 1 innebærer et kapitalkrav om minimum 8 % dekning av et metodedefinert beregningsgrunnlag. I tillegg kommer spesifikke krav til øvrige buffere. Kapitalkravet beregnes som forholdet mellom bankens samlede ansvarlige kapital og risikovektede eiendeler i henhold til anvendt metode.

Kjernekapital + tilleggs kapital

Beregningsgrunnlag for kredittrisiko + markedsrisiko + operasjonell risiko

> 8%+ bufferkrav

Standardmetoden som benyttes for å beregne kapitalkrav for kredittrisiko, reflekterer underliggende risiko ved ulik vektning av ulike risikokategorier.

Kapitalberegningene er basert på Finanstilsynets Rundskriv nr. 03/2022. Nedenfor presenteres forenklet oversikt over hovedlinjene i retningslinjene.

<u>Kapitalkrav i Norge (Tall oppgitt i prosent av beregningsgrunnlaget)</u>	<u>Alle foretak</u>
Minste krav til ren kjernekapital	4,5 %
Buffere:	
Bevaringsbuffer	2,5 %
Systemrisiko	4,5 %
Motsyklisk	2,5 %
Samlet krav til ren kjernekapitaldekning	13,0 %
Krav til kjernekapitaldekning	15,5 %
<u>Krav til kapitaldekning (31.12.2023)</u>	<u>17,5 %</u>

Regulatorisk minimumskrav, bevaringsbuffer, systemrisikobuffer og motsyklisk buffer er gjeldende for alle norske banker, mens bufferen for systemviktige banker er gjeldende for banker som defineres som nasjonalt systemviktige banker. SpareBank 1 Hallingdal Valdres er ikke definert som systemviktig.

For standardbankene som SpareBank 1 Hallingdal Valdres er økte systemrisikobufferkravet til 4,5 % fra 31.12.2023.

Etter råd fra Norges Bank, vurderer Finansdepartementet nivået på det motsykliske bufferkravet kvartalsvis. Kravet er begrenset av en ramme i intervallet 0 – 2,5 %. Motsyklisk kapitalbuffer økte til 2,5 % den 31. mars 2023.

Bankspesifikt Pilar 2 tillegg for SpareBank 1 Hallingdal Valdres ble satt til 2,3% i mars 2020.

Pilar 2 – Vurdering av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Det er et krav at alle finansinstitusjoner skal ha en intern prosess for å vurdere samlet kapitalbehov i forhold til risikoprofil og en strategi for å vedlikeholde forsvarlig kapitalnivå. I Finanstilsynets rundskriv nr. 03/2022 er prinsipper og metoder for «Internal Capital Assessment Process» (ICAAP) ytterligere tydeliggjort. Tilsynsmyndighetene vil overvåke og evaluere institusjonens interne vurderinger av kapitalbehovet og tilhørende strategi, samt evnen til å overvåke og sikre overholdelse av kapitalkrav. Overvåkingen og dialogen er i henhold til internasjonal tilsynspraksis. (SREP). Finanstilsynet har myndighet til å sette i verk passende tiltak om de ikke er tilfreds med foretakets interne kapitalvurderingsprosess. Finanstilsynets vurderinger medfører foretaksspesifikke krav til kapitalnivå utover bankens egenvurdering. I enkelte tilfeller vil det også være aktuelt for Finanstilsynet å be foretaket om å redusere risikoeksponeringen eller gjennomføre andre risikoreducerende tiltak, herunder endre policyer, rammer og gjennomføre forbedring i styring og kontroll.

Pilar 3 – Offentliggjøring av informasjon

Formålet med pilar 3 er å supplere minimumskravene i pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølgingen i pilar 2. Pilar 3 skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet, herunder analytikere og investorer, å vurdere institusjonens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll. Kravene til offentliggjøring blir spesielt viktig når konsernet i større grad kan benytte egne systemer og metoder for å beregne kapitalkravet.

Informasjonskravene innebærer at alle institusjoner skal publisere informasjon om organisasjonsstruktur, risikostyringssystem, rapporteringskanaler samt hvordan risikostyringen er bygd opp og organisert. Videre er det gitt detaljerte krav til offentliggjøring av kapitalnivå og struktur samt risikoeksponeringer, der sistnevnte avhenger av hvilke beregningsmetoder som benyttes i pilar 1.

Dette dokumentet har sammen med konsernets års- og kvartalsrapporter til hensikt å oppfylle kravene til offentliggjøring av informasjon i henhold til gjeldende regelverk.

3. Risikostyring (EU OVA)

Styring av risiko og kapitalanvendelse er et sentralt virkemiddel for å nå konsernets målsettinger slik de er nedfelt i konsernets forretningsstrategi. Konsernets lønnsomhet og mulighetene for å oppfylle målsettingene overfor ansatte og samfunnet er avhengig av evnen til å identifisere, måle, styre og prise de risikoer som oppstår i forbindelse med tilbudet av finansielle produkter og tjenester. Risikostyringen skal sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- En sterk organisasjonskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring og kvalitet
- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen.
- Å tilstrebe en effektiv kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi.
- Å unngå at uventede hendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad.
- Utnyttelse av synergi- og diversifiseringseffekter.

Konsernet skal ha en moderat til lav risikoprofil. Konsernet har en målsetting om å opprettholde en god soliditet for derved å sikre en langsiktig god tilgang på innlån fra kapitalmarkedene.

Prosess for risiko- og kapitalstyring

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring er rammeverket basert på følgende elementer som reflekterer måten styret og ledelsen styrer konsernet på.

- Strategi
- Organisering og organisasjonskultur
- Risiko- og kapitalstyring
- Rapportering
- Oppfølging
- Krise og kontinuitetsplan
- Gjenopprettingsplan
- Compliance (etterlevelse)

Strategi: Banken gjennomfører revisjon av konsernets strategi regelmessig. Dette innebærer en gjennomgang av endringer i rammebetingelser, herunder konkurransesituasjonen, krav fra offentlige myndigheter, endring i kundefatferd og krav til kompetanse og organisering.

Organisasjonskultur: Organisasjonskulturen omfatter ledelsesfilosofi, lederstil og menneskene i organisasjonen med deres individuelle egenskaper som integritet, verdigrunnlag og etiske holdninger. En mangelfull organisasjonskultur kan vanskelig kompenseres med andre kontroll- og styringstiltak. I prosessen for risiko- og kapitalstyring gjelder organisasjonskulturen derfor som grunnmuren de andre elementene bygger på.

Risiko- og kapitalstyring: Prosessen for risikoidentifikasjon dekker alle vesentlige risikoområder til konsernet. Prosessen gjennomføres minimum årlig og er en integrert del av konsernets strategi- og budsjettprosess. Det gjennomføres grundige analyser av risikoene som er identifisert for å forstå risikoens egenskaper med tilhørende årsaksmekanismer. Alle vesentlige risikoer er i den utstrekning det er mulig kvantifisert gjennom forventet tap og behovet for økonomisk kapital. Kvantifisering skal være basert på anerkjente og betryggende metoder og fremgangsmåter for måling av risiko. Risikoanalysen skal også sikre at det foretas en kvalifisert og strukturert vurdering og dokumentering av de etablerte kontroll- og styringstiltakene. Risikostrategien godkjennes av styret og revurderes minimum årlig.

Bankens kapitaldekningsmål skal sikre tilstrekkelig kapital til å oppfylle myndighetskrav i forhold til kapitaldekningen.

Rapportering og oppfølging: Et viktig element i en effektiv risikostyring er overvåking av den løpende risikoeksponeringen. Alle ledere er ansvarlig for den daglige risikostyringen innenfor sitt eget ansvarsområde, og de skal til enhver tid påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret eller administrerende banksjef. Konsernets overordnede risikoeksponeringer og risikoutvikling følges opp gjennom periodiske risikorapporter til administrasjon og styret.

Compliance (etterlevelse): Konsernet er opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter. Effektive virkemidler for å oppnå dette er:

- Et tydelig verdigrunnlag som er klart kommunisert og forstått i organisasjonen
- En prosess for å fange opp, kommunisere og implementere endringer i lover og forskrifter.
- En prosess for å følge opp og rapportere etterlevelsen av lover og forskrifter

Leder Risikostyring og Compliance er ansvarlig for bankens overvåking og rapportering av compliance.

Det er gitt en nærmere beskrivelse av kreditt-, likviditet-, markeds- og operasjonell risiko i påfølgende avsnitt.

Informasjon om risikogruppene

Konsernet identifiserer og styrer risiko innenfor følgende overordnede risikoområder:

Kredittrisiko: Risiko for tap som følge av kundens manglende evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser knyttet til utlån, kreditter, garantier og lignende.

Markedsrisiko: Risiko for tap som skyldes endringer i markedsvariabler og/eller markedsbetingelser som renter, valutakurser og verdipapirmarkeder. Markedsrisiko oppstår som følge av at banken har åpne posisjoner i ulike finansielle instrumenter. Dette inkluderer aksje-, rente- og valutarisiko, og kan oppstå i instrumenter som føres både i og utenfor bankens balanse.

Operasjonell risiko: Risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Likviditetsrisiko: Risiko for at konsernet ikke klarer å finansiere økninger i eiendelene og innfri sine forpliktelser etter hvert som finansieringsbehovet øker.

Forretningsrisiko: Risiko for uventede inntekts- og kostnadssvingninger. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- og eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger eller endret kundedadferd.

Eierisiko: Risiko for tap i av innskutt kapital eller nødvendig påfyll av ny kapital i strategiske eierselskaper, som følge av den risikoen som det enkelte selskap påtar seg i sin drift.

Omdømmerisiko: Risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, aksjeeiere og myndigheter.

Strategisk risiko: Eierskap i strategisk eide datterselskap. Risiko for svikt i inntjening og kapital som skyldes endringer i rammebetingelser, dårlige forretningsmessige beslutninger, eller manglende tilpasning til forretningsmessige rammebetingelser

Compliance (etterlevelse) risiko: Risiko for at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner/bøter, økonomiske tap eller svekket omdømme som følge av manglende etterlevelse av lover og forskrifter, standarder eller interne retningslinjer.

Bærekraft: Risiko for at banken ikke oppfyller krav knyttet til ESG. ESG står for «Environmental, Social og Governance», på norsk omtales dette som miljø, samfunnsansvar og eierstyring.

Det er lagt til grunn statistiske metoder for beregning av forventet tap og for risikojustert kapital. For risikotyper hvor det ikke finnes anerkjente metoder for å beregne kapitalbehov legger banken vekt på å definere rammer for styring av risikoen som sikrer at sannsynligheten for at en hendelse inntreffer er lav.

4. Likviditetsrisiko (EU LIQA)

Bankens mål og retningslinjer for styring av likviditetsrisiko og finansieringsrisiko er angitt i bankens likviditetsstrategi. Likviditetsstyringen skal organiseres på en slik måte at det sikrer god styring og kontroll av bankens likviditetssituasjon. Dette oppnås ved at banken har klare ansvarsforhold, tilstrekkelig kapasitet, kompetanse og systemer for å kunne gjennomføre en god styring av likviditeten. Styringen er operasjonalisert i definerte risikorammer og måltall som går frem av bankens policydokument.

Kortsiktige og langsiktige likviditetsforstyrrelser, både kriser i banken og markedet håndteres i henhold til utarbeidet beredskapsplan. Beredskapsplaner foreligger på både konsern- og alliansenivå.

Strategi og retningslinjer for styring av likviditetsrisiko, forutsetninger for stresstester og beredskapsplaner skal revideres og godkjennes årlig av styret. Bankens beredskapsplan er tett knyttet opp mot beredskapsplanen til alliansen. Banken samarbeider med andre banker i Alliansen gjennom felles beredskapsplan og samarbeidsorganer både innen likviditetsstyring og risikostyring av likviditetsrisiko.

Daglig likviditetsbalansering og prognoser

Banken skal ha god oversikt over likviditet intradag. For å dekke daglige oppgjør i oppgjørsbank samtidig som bufferen i forhold til uforutsette forhold er tilstrekkelig, skal minimum saldo være NOK 700 mill. før morgenavregningen kjøres.

Regnskapsavdelingen utarbeider likviditetsprognose på daglig basis for de nærmeste 12 måneder. Denne oppdateres ukentlig og er basert på tett oppfølging og erfaring med å estimere likviditeten i

samfunnet. Det er en rapporteringsplikt fra PM og BM på enkelttransaksjoner større enn NOK 10 millioner.

Bankens interne stresstest

Bankens interne stresstest benyttes som et overordnet styringsverktøy for å definere konsekvenser og forventede likviditetseffekter på balansen som følge av de ulike stress-scenariene. På bakgrunn av stresstestene evalueres faktisk risikoevne opp mot ønsket risikovilje. Systemet for stresstesten er et overordnet rammeverk for evaluering av risikonivå i forhold til målformuleringen, og er premissgivende i forhold til hvordan den operative styringen av likviditet innrettes. Utfallet av stresstesten er svært avhengig av forutsetningene som settes. Forutsetningene baseres på noe erfaringsdata og mye skjønn. Det finnes p.t. ikke en god norm på hvordan stressforutsetningene bør settes. Det er ikke hensyntatt samvariasjon mellom de enkelte forutsetningene. Stresstesten er et verktøy for å simulere utfallene av tenkte krisesituasjoner, slik at man i forkant kan etablere handlingsregler for tiltak som skal settes i kraft.

Bankens interne stresstest simulerer på bakgrunn av 7 ulike tenkte krisesituasjoner; normalsituasjon, middels krise i markedet, middels krise i banken, stor krise i markedet, stor krise i banken, middels krise i bank og marked, og stor krise i bank og marked. Utfallet av den interne stresstesten sammenholdes mot bankens overlevelsesmål uten refinansiering i kapitalmarkedet som er uttrykt i scenarioene normalsituasjon og middels krise i banken. Bankens måltall og kontinuerlige oppfølging relaterer seg til simuleringer på krisesituasjonene middels krise i bank og normal drift med budsjettert innskudds- og utlånsvekst (normalsituasjon).

Resultatene fra stresstesten inngår i den kvartalsvise risikorapporteringen til styret. Overlevelsesevnen i normalscenariet har vært godt over rammen de siste kvartalene. Stressscenariet har også vist at banken har god risikoevne på likviditetsområdet.

5. Kredittrisiko (EU CRA)

Kredittrisiko defineres som risiko for tap som følge av kunders eller andre motparters manglende evne og eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser ovenfor banken.

Banken vil finansiere privatkunder i Norge som har betryggende betjeningsevne og tilfredsstillende sikkerheter iht. denne policy, og som finner det naturlig å være kunde i vår bank.

Banken har som målsetning å finansiere lønnsomme bedrifter og prosjekter i eller med relasjon til markedsområdet. Gjeldende markedsområde beskrives i strategisk plan.

Sparebank 1 Hallingdal Valdres skal ikke eksponeres for vesentlige risikoer som banken ikke har kompetanse til å håndtere.

Hensyn til miljø, samfunnsansvar og bærekraft (ESG) skal være styrende for beslutninger som tas innen dette fagområdet. Det skal ikke innvilges lån/ kreditter som er i strid med overordnede prinsipper for ESG.

Klimarisiko anses som en særlig relevant del av ESG og vi skal i kredittprosessen identifisere aktuelle klimarisikoer og være en pådriver for at våre kunder reduserer sin klimarisiko. Vi bevisstgjør kundene gjennom relevante spørsmål og tilbyr en rekke miljøprodukter med gunstigere betingelser for å stimulere kundene til å gjøre «grønne» investeringsvalg.

ESG anses som en del av risikobildet i enhver lånesak for Næring. Dette innebærer at slik risiko skal vurderes på lik linje med øvrige risikoelementer knyttet til innvilgelse og oppfølging av lån. Vurdering

baseres på egenerklæring fra kunde, samt vurdering av saksbehandler i bank. Vurderingskriteriene vil være i endring og saksbehandler skal være oppdatert på siste versjon.

Banken skal være pådriver i arbeidet i alliansen med å utvikle gode systemer for vurdering av ESG-risiko.

Styring og Kontroll

All kredittvurdering er basert på kontroll av hvorvidt kunden og låneformålet er i overensstemmelse med de satsingsområder som er definert i kredittpolitikken. Dette skjer ved fastsettelse av grenser ved scoring og grundig analyse som gir hhv. aksept, tvil og avslag, samt et sett kredittpolitiske regler som medfører avslag eller krever overstyring for at saken skal kunne innvilges.

Styret gir bevilgningsfullmakt til adm. direktør. Adm. direktør skal styre bankens kredittvirksomhet gjennom fastsatte rammer for tillatt risikoeksponering, krav til kvalitet og policy for kredittvirksomheten som regulerer behandlingen av den enkelte kredittsak. Adm. direktør gir bevilgningsfullmakt til de medarbeidere som inngår i bankens utlånsarbeid. Bevilgningsfullmakter som utstedes skal gjelde som personlige fullmakter. Fullmaktene gjelder til annet er bestemt. Ingen kan delegere sin fullmakt. Fullmaktene gis etter en vurdering av den enkeltes evne til å foreta et selvstendig og begrunnet skjønn.

Leder kreditt PM og Leder kreditt næring følger løpende opp engasjementsoppfølging og porteføljeutviklingen på egen avdeling. Totalansvaret for kvaliteten ligger til Leder kreditt. Løpende analyser innarbeides i den kvartalsvise risikorapporten.

Med bakgrunn i den løpende rapporteringen fra finansieringsområdet, er det god kontroll på trender og risikoer knyttet til finansieringsområdet.

Sannsynlighet for mislighold (Probability of Default - PD): Kundene blir klassifisert i risikoklasser ut fra sannsynligheten for at kunden misligholder forpliktelsene sine i løpet av en 12 måneders periode. Sannsynlighet for mislighold beregnes ut fra et langsiktig snitt, som skal representere misligholdssannsynligheten gjennom en konjunktursyklus. Sannsynligheten for mislighold beregnes bl.a. på grunnlag av historiske dataserier.

Forventet eksponering ved mislighold (Exposure at Default - EAD): EAD er en beregnet størrelse av forventet eksponering hvis en kunde går i mislighold. Beregningen tar utgangspunkt i kundens samlede eksponering, inkludert innvilgede men ikke trukne rammer og garantier.

Tapsgrad ved mislighold (Loss given Default - LGD): LGD er en vurdering av hvor mye konsernet potensielt kan tape dersom kunden misligholder sine forpliktelser.

Bruk av ekstern rating

SpareBank 1 Hallingdal Valdres benytter ikke ratingbyrå eller eksportkredittbyrå i kapitalvurderingen.

Sikkerheter

Sikkerheter som inngår i risikoklassifiseringen, følger rutinen for engasjementsoppfølging eller ved opprettelse av ny sak på kunden. Hovedtyper av pant som benyttes er pant i fast eiendom, registrerbart løsøre, fordringer, varelager, driftstilbehør og landbruksløsøre. Banken har retningslinjer for beregning for verddivurderinger av panteobjekter. Det foretas individuell justering av verdien basert på vurdering av panteobjektets likviditet og pantbarhet. Verdigrunnet reduseres deretter med en standard reduksjonsverdi (i prosentpoeng) til normal realisasjonsverdi. Banken foretar ikke motregning av eksponeringer i eller utenfor balansen ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko.

6. Markedsrisiko (EU MRA)

Markedsrisiko oppstår hovedsakelig fra konsernets investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, og som følge av aktiviteter som utføres for å understøtte bankdriften, som funding og rente- og valutahandel.

Styring og kontroll

Banken har utarbeidet et policydokument på styring av markedsrisiko. Banken har p.t. ikke fagmiljøer for håndtering av markedsrisiko, men samlet markedsrisiko følges opp og rapporteres av leder økonomi og finans.

Som bank er en avhengig av stabile og forutsigbare resultater. Dette legger klare begrensninger på hvor høy markedsrisiko konsernet kan eksponeres for uten at det samlede resultatet påvirkes i for stor grad. Konsekvensen blir at banken skal ha en nøktern risikoeksponering mot markedet. Med bakgrunn i dette har banken som strategi å redusere / fjerne risikoen eller å engasjere eksterne ressurser til oppfølging av risikoen.

Bankens verdipapirportefølje blir for tiden forvaltet av ODIN Forvaltning AS. Porteføljen er splittet i to porteføljer, obligasjonsportefølje bestående av enkeltobligasjoner, og en fondsportefølje bestående av aksjefond og rentefond. Disse benevnes henholdsvis «LCR-porteføljen» og «verdipapirfondsporteføljen». Porteføljene har litt ulike formål. Som navnet illustrerer, skal LCR-porteføljen være plassert i verdipapirer som gir banken et tilstrekkelig og stabilt LCR-nivå. Når dette behovet er ivaretatt, kan verdipapirfondsporteføljen ha litt større frihetsgrad og mer fokus på avkastning.

Markedsrisikoen rapporteres kvartalsvis i konsernets risikorapport.

Stresstesting

Banken har utarbeidet en stresstest for å beregne tapspotensialet innenfor markedsrisikoområdet gitt endringer i aksje-, rente-, valuta- og kredittområdene. Testen bygger i stor grad på metodikken skissert i Finanstilsynets «Modul for markedsrisiko – Evaluering av markedsrisikonivå».

7. Operasjonell risiko (EU ORA)

Operasjonell risiko omhandler risikoen for tap som følge av brudd på rutiner/retningslinjer, manglende kompetanse, uklar policy, strategi eller rutiner, interne misligheter, svikt i IKT og andre systemer eller eksterne årsaker som kriminalitet, naturkatastrofer eller andre forhold.

Styring og kontroll

Styring og kontroll med bankens operasjonelle risiko er basert på styrevedtatt policydokument for operasjonell risiko. Dokumentet fastsetter styrets risikotoleranse for operasjonell risiko. Den overordnede målsettingen er at konsernet skal ha effektiv styring og overvåking av operasjonell risiko, slik at ingen hendelser skal kunne skade soliditet og resultat i vesentlig grad. Gjennom kvantifiserte rammer for eksponering innen ulike kategorier operasjonell risiko har banken styring og oppfølging av risikobildet på løpende basis. Den praktiske styringen av operasjonell risiko baserer seg på hovedaktivitetene som fremkommer nedenfor.

Lederbekreftelsen og internkontroll

Alle ledere av forretnings- og støttefunksjoner har ansvar for den daglige risikostyringen, samt for å sikre at det foreligger en god internkontroll innenfor sitt ansvarsområde. Alle ledere skal rapportere status og utvikling i årlig lederbekreftelse, samt vurdere risikokultur som et element i analyser og kartlegginger for sine områder. Lederbekreftelsen skal gi administrerende direktør og styret informasjon om risikostyringen er forsvarlig ivaretatt, herunder at rutiner, retningslinjer og lover/regler følges.

Lederbekreftelsen er en viktig del av det systematiske arbeid med kvalitet. Arbeidet med lederbekreftelsen koordineres av avdeling for risikostyring og compliance.

Tap og hendelser

Banken har systemer og rutiner for registrering av uønskede hendelser. Gjennom registreringen legges det til rette for at organisasjonen lærer av hendelsene og iverksetter nødvendige tiltak for å redusere sannsynligheten for at tilsvarende hendelser oppstår igjen.

Kundeklager

Banken har en sentralisert klageordning som søker å ivareta banken og bankens kunder. Ordningen tilfredsstillende Finanstilsynets retningslinjer for klagebehandling. Formålet med ordningen er å sikre at alle klager får en tilfredsstillende behandling i tråd med bankens prinsipper for klagebehandling og samtidig bidra til tilstrekkelig forbrukerbeskyttelse i tråd med Finanstilsynets retningslinjer. Ordningen skal også sikre at banken får bedre oversikt over den operasjonelle risikoen, og således kunne analysere klagen for å avdekke om disse skyldes systematiske feil. Omfanget av klagesaker og utfall av disse, rapporteres kvartalsvis til styret. I tillegg rapporteres klagesaker årlig til Finanstilsynet.

Risikoanalyser

Avdeling for Risikostyring og compliance fasiliteter risikoanalyse, og legger til rette for at 1. linjen gjennomfører egne risikoanalyser, samt bistår med metodikk og verktøy.

Nye og endrede produkter, løsninger og prosesser

Ved etablering eller endring av produkter, løsninger og prosesser skal det gjennomføres en effektiv og solid kvalitetssikring før implementering. Dette skal gjøres for å unngå ubevisst eller uønsket introduksjon av operasjonell risiko. Risikoanalyse skal være en del av kvalitetssikringen, hvor vurdering av operasjonelle risikofaktorer skal inngå. Rutine for godkjenning av nye produkter og prosesser, sammen med policy for utkontraktering legger føringer for hvordan vurderingene skal gjennomføres og dokumenteres.

8. Godtgjørelsesordninger (EU REMA)

Finansforetaksforskriften omhandler godtgjørelse for kredittinstitusjoner og verdipapirforetak. EBA (European Banking Authority) publiserte 2. juli 2021 reviderte retningslinjer for godtgjørelsesordninger.

Godtgjørelse til ledende ansatte er regulert i finansforetakslovens kapittel 15 og finansforetaksforskriften kapittel 15.

Regnskaps- og eiendomsmeglervirksomheten er ikke direkte omfattet av Finansforetaksforskriften. Gjennom EBAs retningslinjer (European Banking Authority) fremgår at datterselskaper som er konsolidert også skal omfattes av regelverket.

Hovedhensikten med forskriften er å etablere godtgjørelsesordninger for foretak som skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring av, og kontroll med, foretakets risiko, motvirke for høy risikotaking, bidra til å unngå interessekonflikter og være kjønnsnøytrale

Foretaket skal etter forskriften § 15-1 annet ledd offentliggjøre informasjon om konsernets godtgjørelsesordning, herunder informasjon om hovedprinsippene for fastsettelse av godtgjørelse, kriterier for fastsettelse av eventuell variabel godtgjørelse, samt kvantitativ informasjon om godtgjørelse til ledende ansatte, til ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering, til andre ansatte og tillitsvalgte med tilsvarende godtgjørelse samt til ansatte med kontrolloppgaver. Dette dokumentet er offentliggjort i sin helhet på konsernets nettside. Årsrapporten gir i egen note kvantitativ informasjon iht. forskriften.

Policy-dokumentet omhandler:

- Forretningsmessige målsetninger og strategier for godtgjørelse.
- Hovedprinsipper for fastsettelse av godtgjørelse.
- Oppfølging og rapportering i henhold til mål og relevante måleparameter.

Policy for styring av godtgjørelse ligger på konsernets hjemmesider

- www.s1.no under fanene: Om oss/virksomhetsstyring/[godtgjørelse](#).

9. Vedlegg

Vedlegg: Pilar 3 vedlegg (Excel)